

Az IPARTERV Archívum metszetei 2.

Folytatom az IPARTERV (Ipari Épülettervező Vállalat) tevékenységének bemutatását. Az MIEA (A (Modern) (Ipari) Építészetért Alapítvány) archívumának fotótárából <https://miea.hu/fototar.html>, az első részben elindított tematika:

I. Műszaki innováció

Nagyelemes helyszíni előregyártás 2.

Borsodi Vegyiművek, Kazincbarcika, Sóraktár (műtrágyaraktár)

1952-53. Gnädig Miklós, Horváth Gyula

A különleges alakú épület a vasúton beérkezett poralakú alapanyagok tárolása és homogenizálása szolgál.

A rácsos (vasbeton!) ívekből álló, vonórúd nélküli háromcsuklós főtartók fesztávolsága 46,15 m, a parabolát formázó ívek 9,00 méterenként állnak, a csarnok hossza: $14 \times 9,00 + 6,00 = 132,00$ m, szabad belmagassága 24,40 m. Az ívekre sorolt 9,0 méter fesztávolságú, kazettás kivitelű kispanelek hordozzák a fedés rétegeit. Az épület délkeleti végén lépcsőház épült, benne elevátor működik. A tető gerincén felülvilágító-szerűen kiképzett folyosó, melyben a az épület hosszában húzódó szállítószalag biztosítja a poralakú anyag betárolását. A felhalmozott poranyag nagyobb rakatmagasságát az ívek közé épített, íves vasbeton támfalak teszik lehetővé.

A csarnok megvalósítását számos szellemes technológiai lépés szolgálta. rácsos vasbeton félíveket oldalukon fekvő állapotukban készítettek el, igazodva a végleges alaprajzi helyzetükhöz. A következő lépés a mintegy 20 tonnás félívek felállítása a teherhordás irányába. Ezt a fekvő ívekre szerelt segédszerkezetet tette lehetővé. A félívre két, faácsolatú (abroncsozott) korongot szereltek ellendarabbal egyfajta félcsapágyként. A tartó súlypontjára pedig egy nagyméretű acélszerkezetű ív került. Ehhez drótköteles csörlő kapcsolódott, mely lehetővé tette az ív teherhordás irányába való billentését, a csörlő lehorgonyzását a még földön fekvő félívek súlya biztosította. A tartók alapozáshoz kapcsolódó végét csillesínre tett kis kocsira emelték. A végleges helyzetre emelés egy-egy bakdaruval történt, a lenti végeket csörlővel az emelés során egymás felé húzták, majd az íveket a középső csuklónál összekapcsolták.

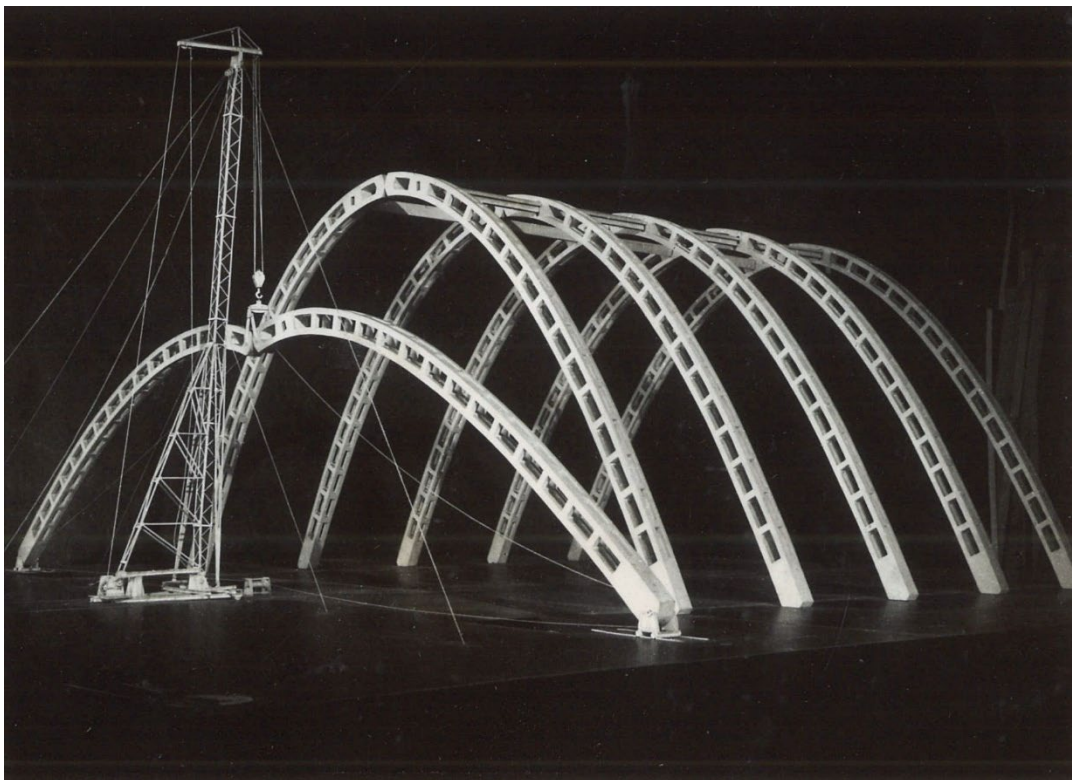
Érdekes megfigyelni, hogy a makettkép kicsit eltérő emelési sorrendet mutat: úgy képzelték, hogy a helyesen álló félívek középső kapcsolatát már talajszinten elkészítik és ennél fogva egy bakdaruval emelve, rúdláncként mozgatják a végső helyzetbe. Végül egy-egy daruval emelték a félíveket. Talán a dupla súly elkerülése okozta a változtatást.

1953-ban Gnädig Miklós Kossuth díjat kap az épület tervezéséért.

Mára az eredeti technológia megváltozott, a csarnok más funkciót kapott. Állapota több felújítás után kiváló.

A sorozat folytatása következik.

Képaláírások:

1.kép Makettfotó, a csarnok részlete és a tervezett emeléstechológia bemutatása No. 228

2.kép Az oldalukon fekvő vasbeton főtarók: rácsos parabola fél-ívek No. 839

3.kép A főtartók teherviselési irányba történő billentése. A segédstruktúrák felszerelve No. 823

4.kép Az első ívpár emelése. Eldőlés ellen a már elkészült lépcsőház-torony biztosít No. 854

5.kép A tervező, Gnädig Miklós mutatja, hogy az ívek végét az emelés során kis kocsi mozgatja a végleges helyére. No. 917

6.kép Az ívek állítása közben, a lépcsőház tetejéről No.924

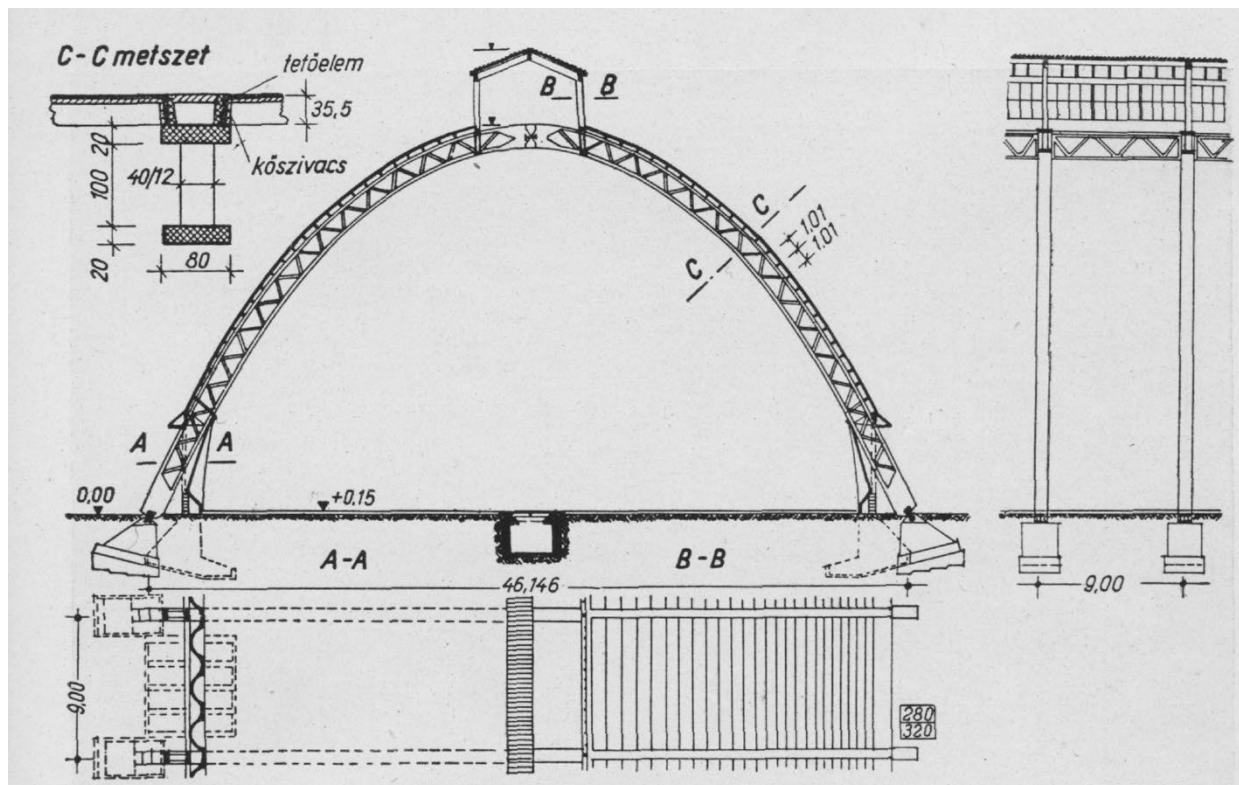
7.kép A csarnok belső képe építés alatt. A fedés 9,0 m hosszú kispaneljeit az állékonyság biztosítása érdekében és persze a felszabaduló területet kihasználva folyamatosan elhelyezték.
No. 942

8.kép Külső kép építés alatt. A kisebb daru a „kiselemek” elhelyezését szolgálja No. 930

9.kép Az elkészült csarnok korabeli képe. No. 1699

10.kép Metszetrajz a fő dimenziókkal Forrás: Ipari Építészeti Szemle 6. 70.o